

Probleemwolf

Christus Triumfatorkerk, 23 augustus 2026

Voorganger: ds. Jaap van den Akker, dienst van Schrift en Tafel

Jesaja 11: 1-10

Komen

- Welkomstwoord door de ouderling van dienst
- Aanvangslied: 'Jezus roept hier mensen samen' (Lied 975: 1 en 4)
- Moment van Stilte
- Begroeting en bemoediging
- Psalm van de zondag Psalm 95: We zingen Psalm 95: 1 en 3 uit de Nieuwe Psalmberijming
- Kyriëgebed
- Glorialied 'Zal er ooit een dag van vrede' (Lied 462: 1, 2, 4 en 6)

Woord

- Voor de kinderen

Gebed

Verhaal: <https://www.youtube.com/watch?v=t3sxjDriQe4&t=1s>

Lied met de kinderen: De toekomst van vrede en licht (Melodie 'God rest you, merry gentleman')

- Franciscus en de wolf van Gubbio

Franciscus vertoefde eens in de stad Gubbio, toen daar in de omgeving een grote, woeste en bloeddorstige wolf opdook, die niet alleen dieren maar ook mensen verslond. Iedereen was bang. Niemand durfde de stad meer uit.

Franciscus kreeg met de inwoners van de stad te doen. Hij besloot de stad uit te gaan en de wolf op te zoeken.

Zodra de wolf hem in de gaten kreeg, rende hij op Franciscus af met opengesperde muil en vervaarlijk grommend.

Franciscus maakte een kruisteken over hem en zei: 'Kom hier, broeder wolf, en doe mij en anderen geen kwaad.' De wolf hield in, liet zijn bek dichtvallen en kwam, mak als een lammetje, voor de voeten van Franciscus liggen.

Franciscus zei: 'Broeder wolf, jij veroorzaakt in deze omgeving veel ellende en je hebt je afschuwelijk misdragen door schepselen van God zonder zijn toestemming te verminken en te doden. Iedereen haat je, iedereen is bang voor je. Maar, broeder wolf, ik wil jou vrede laten sluiten met de mensen. Als jij belooft hun geen kwaad meer te doen, beloof ik dat zij je altijd te eten zullen geven. Want ik weet wel dat jij door honger werd gedreven.'

De wolf stemde in met de woorden van Franciscus - door met zijn lijf te bewegen en met zijn kop te knikken. Hij was bereid te gehoorzamen.

Toen zei Franciscus: 'Broeder wolf, beloof je dat je nooit meer enig mens of dier zult schaden?'

De wolf tilde zijn rechterpoot op en legde die in de uitgestoken hand van Franciscus.

Tot ieders verbijstering liepen Franciscus en de wolf de stad in naar het marktplein. Daar sprak Franciscus de inwoners van Gubbio toe: 'Broeders en zusters, het is vanwege jullie zonden dat God beproevingen als deze toelaat. Want de vraatzucht van deze wolf, lijkt op jullie eigen vraatzucht en hebzucht. Keer daarom terug tot God en toon berouw. Dan zal God jullie bevrijden van de wolf.'

De burgers toonden berouw over hun zonden en zij beloofden voor de wolf te zullen zorgen.

Nog twee jaar lang leefde de wolf in vrede in Gubbio. Hij ging als een tam dier de huizen langs, van deur tot deur, zonder dat hij iemand lastigviel of door mensen werd lastiggevalen. Iedereen

gaf hem wat voedsel en onderdak. Toen stierf hij van ouderdom. En de mensen treurden om zijn dood, want hij deed hen aan Franciscus denken.

- Lied 'Lied over Francesco' (t. Gert Jan de Bruin; m. Thomas Tallis, Lied 243 NLB)
- Schriftlezing Jesaja 11: 1-10 (Jacqueline)
- Lied 'Jesaja heeft eeuwen geleden voorzien' (Lied 772)

- Preek

Wij boffen maar dat we in het uiterste westen van ons land wonen. De dichtstbijzijnde wolvenroedel heeft zich op de Utrechtse heuvelrug gevestigd. Zo'n honderd kilometer verderop. Ik geloof niet dat er al wolven in Zuid Holland zijn gesignaleerd. Al lijkt Meijendel en het hele duingebied tussen Den Haag en het Noordzeekanaal me uitstekend geschikt, dus wie weet hoe lang het duurt voordat ook wij ons afvragen of we nog veilig kunnen wandelen of fietsen. In de Drenthe, op de Veluwe en op de Utrechtse heuvelrug is er een fel debat gaande over de wolf. De een vindt dat de wolf helpt bij het in stand houden van het natuurlijk evenwicht. Als er voldoende wolven bij de Oostvaardersplassen gaan wonen hoeven daar nooit meer herten te worden geschoten vanwege de overbevolking. Maar ja, als je boer bent en je vindt op een ochtend al je schapen doodgebeten terug op het weiland, dan zou ik het ook wel weten. Afschieten die wilde beesten! Of, nog erger, als jij of je kind wordt aangevallen door een wolf, zoals Bram deed bij Den Treek tussen Amersfoort en Leusden, dan voel je je niet meer veilig in je eigen achtertuin.

Uit het verhaal van Franciscus wordt snel duidelijk aan welke kant hij staat. Ik vermoed dat Franciscus Partij voor de Dieren stemt. Hij houdt de angstige en boze bewoners van Gubbio tegen die er met bijlen en speren op uit willen trekken om de wolf te doden. Hij gaat zelf op de wolf af. Met niets meer bij zich dan zijn pij en zijn geloof.

Na de dienst van vorige week en het liefelijk tafereel van de preek van Franciscus tot de vogeltjes in de bomen en op het veld, zou je het idee kunnen krijgen dat hij een voorkeur heeft voor kwetsbare schepsels. Lammetjes en vogeltjes. Dat past ook mooi in de bijbelse voorkeur van God en Jezus zelf. Die altijd lijken te kiezen voor kleinste, de jongste, de meest achtergestelde, de zwakkere. Maar dit verhaal vertelt het omgekeerde. Franciscus stapt manmoedig af op een bloeddorstige wolf die een hele streek in zijn greep houdt.

Volgens alle theorieën over hoe wij nu met de wolf in ons land moeten omgaan, doet Franciscus zo'n beetje alles fout wat hij maar fout kan doen. Hij legt contact met de wolf. Hij zorgt dat de wolf te eten krijgt. Hij maakt de wolf tam. Dat is nu precies wat je níet moet doen, zo leer ik van de website van Staatsbosbeheer. Houd de wolf schuw staat daar in koeienletters. Benader een wolf niet, houd afstand en geef hem helemaal geen voedsel. Juist wolven die niet meer schuw zijn, die ontdekken dat ze bij mensen eten kunnen krijgen, die gaan een probleem vormen, want die zoeken de bewoonde wereld juist op, terwijl ze dat van nature nooit zouden doen. Dat was het probleem met Bram. De wolf die bij Den Treek een meisje omver duwde. Die had blijkbaar ontdekt dat er bij mensen altijd wel wat te halen valt.

Franciscus is anders. Franciscus benadert ieder schepsel - of het nu een koolmeesje is of een wolf - als schepsel van God. Als broeder of zuster. Als gelijke bijna. Franciscus kijkt door de blinkende tanden van de wolf heen. Hij ziet de zwakheden van de wolf. Zijn territoriumdrang, zijn overlevingsinstinct, zijn honger. Hij herkent de zwakheden, omdat hij ze zelf ook heeft. Ook Franciscus heeft geregeld honger, en uit zijn riddertijd wist hij als geen ander wat territoriumdrang is.

En precies daarover gaat het verhaal van de wolf van Gubbio. Over die zwakheden. Want de inwoners van Gubbio hebben ze ook. Zij dromen ervan om heer en meester te zijn hun stadje en over landerijen en bossen eromheen. Zij dromen er niet alleen van, zij vinden dat ze er recht op

hebben. Maar hun droom is verstoord. De droom van Gubbio loopt gevaar door die vermaledijde wolf. Die wolf verstoort hun ordentelijke leventje, en moet dus weg. dood.

Dat komt ons bekend voor. Wij willen ook graag de natuur beheersen. Wij houden van de natuur. We fietsen en wandelen graag door bos en hei, zeker in de zomer, maar wel volgens onze regels. We zetten die natuur wel graag naar ons hand. Als de natuur de macht overneemt, door een wolf die zich niet houdt aan onze regels van vrij wandelen overwegen en paden, of nog wel iets erger en actueler, als de natuur plotseling overal in brand staat en oncontroleerbaar voortwoekert over campings en dorpen, of het nu bij Bordeaux is of om de hoek in de Ardennen, tja, dan is de natuur opeens niet zo mooi meer, dan wordt het eng en gevaarlijk. De natuur moet zich wel aan onze regel houden...

Franciscus krijgt medelijden met de mensen, maar niet omdat hun droom verstoord is. Nee, integendeel, hij wil ons verzoenen met de werkelijkheid, waarin wolven nu eenmaal ook bestaan en bestaansrecht hebben. Hij wil ons leren leven met de werkelijkheid waarin het leven niet controleerbaar is. Waarin je soms aan de goden, of aan de wolven bent overgeleverd. Wij willen graag zekerheden inbouwen. Controle hebben. Weten waar we aan toe zijn. Een tijdspad uitstippelen.

Maar het leven gooit telkens roet in het eten. Er overkomt je iets, leuk of minder leuk, en je moet steeds je plannen bijstellen.

Franciscus omarmt die onzekerheid. Hij durft de ommuurde stad, hij durft de veilige haven van overzicht en afspraken en controle los te laten en het onbekende tegemoet te gaan. Hij betreedt het terrein van wolf. In het bos is Franciscus altijd de mindere van de sterke, sluwe, snelle wolf. Maar hij gaat. En zodra de wolf hem in de gaten krijgt, rent hij op Franciscus, zijn tanden ontbloot, en gevaarlijk grommend. Dit is mijn terrein!

En wat doet Franciscus rent hij weg? Nee, hij maakt een kruisteken voor de neus van de wolf en zegt: 'in de naam van de Vader en de Zoon en de heilige Geest'. Hij zegt daarmee: "Beste wolf, dit is niet jou terrein. Wij zijn hier allebei gast en vreemdeling. Dit is het terrein waar God het voor het zeggen heeft.

De wolf bindt in. Hij laat zijn bek dichtvallen en komt, mak als een lammetje, voor de voeten van Franciscus liggen.

Franciscus bakt geen zoete broodjes met de wolf. Hij spreekt hem bestraffend toe. Hij heeft Gods orde, hij heeft de vrede verstoord, door dood en verderf te zaaien. Dat is uit den boze. En tegelijkertijd is Franciscus heel pastoraal, want het geweld van de wolf komt voort uit nood, uit zwakheid: hij heeft honger. Hij moet toch eten om in leven te blijven,.

"Erken je zwakheid," zegt Franciscus hier via de wolf tot de inwoners van Gubbio en via hen tot alle hoorders van dit verhaal. "Erken je zwakheid en je hoeft geen geweld te gebruiken." Als je zegt dat je honger hebt, dan geef je mensen ook de gelegenheid om je honger te stillen.

En de mensen in Gubbio krijgen óók een donderpreek van Franciscus. Zij zijn geen haar beter dan de wolf. Er huizen niet alleen wolven buiten de stad. Er zit ook een wolf in henzelf. Zij willen de wereld beheersen. Zij willen Gods schepping inzetten alleen voor hun eigen gewin en welvaart. En ook dat verstoord Gods orde en de vrede. Deze wolf is de spiegel van hun ziel. Hij toont de mensen in Gubbio hun eigen ontrouw aan de orde en de vrede van God. Franciscus maakt van de wolf een kantelpunt, hun redding. Door zich te verzoenen met de wolf, verzoenen zij zich met God.

De wolf komt niet van buiten, de wolf zit in ons zelf.

Hij staat symbool voor 'het wilde' in ons. Het ontembare. Onbeheersbare driften, onredelijke aanspraken op wat ons niet toe behoort. De drang om anderen te overheersen. Je beter te voelen of voor te doen. Je tanden laten zien. Alles wat wij moeten temmen, omdat het tussen ons en

God in de weg staat. We moeten het onder ogen zien om vrede te vinden met onszelf, om vrede te bewerkstelligen in de wereld. Vrede met God..

Als we de wolf voeden, dan wordt het een probleemwolf, zo leren we van Staatsbosbeheer.

Franciscus temt juist de wolf, door zijn gedrag te bestraffen, maar zijn terechte vraag, om voedsel, zijn vraag om bestaansrecht om te leven serieus te nemen.

Hoe werkt dat met de wolf in onszelf?

Die drang naar meer. Die onverzadigbare begeerte, onze ontembare lust.

Het is er. We moten het onder ogen zien. Het moet op de een of andere manier gevoed worden.

Maar niet ten koste van alles. Dan wordt het lam verslonden en gaat het paradijs verloren.

Je woede of je ambitie of je begeerte. Het kan mensen kapot maken, maar je kunt het ook anders inzetten. Zoals elke valkuil ook een kracht is. Als de wolf je vriend wordt, dan beschermt hij de stad waar hij hem eerst aanviel.

Als het je lukt om je slechte kanten goed in te zetten, dan brengt je ook wat.

Moed en kracht, levenslust, energie. Het laat je scherp zien wat je wilt bereiken en waar je goed in bent. Het wakkert de liefde in je aan. Het zet je in vuur en vlam. Het maakt je enthousiast. Je kunt van alles bedenken. De kunst is om het ten goede in te zetten. Om het inzetten voor de orde en de vrede van God.

Je kunt niet de dingen naar je hand zette. Je kunt niet ten koste van anderen leven. De orde en vrede van God roept je op om creatief te zijn. Om de moed te hebben je kwetsbaar op te stellen en je kracht te behouden. Te delen van wat je hebt. Ook omdat je dat uiteindelijk meer oplevert. Uiteindelijk heeft iedereen genoeg. De wolf, de inwoners van Gubbio. De hele scherpping. En God zag dat het goed was. Amen

- Muzikaal intermezzo

Maaltijd van de Heer

- Voorbede
- Collecte
- Nodiging
- Tafelgebed zingen en zeggen: Lied 403d uit het liedboek
- Gezamenlijk gebeden Onze Vader
- Breken van brood en schenken van de wijn
- Gemeenschap van brood en wijn
- Dankzegging

Gaan

- Slotlied 'Vervuld van uw zwegen' (Lied 425)
- Zegen, gevolgd door gezongen "Amen"